

รู้จักเด็กแอสเพอร์เกอร์...เพื่อพัฒนาได้ถูกทาง

โดย อาจารย์ ดร.กฤษยา ก่อสุวรรณ

เด็กแอสเพอร์เกอร์เป็นเด็กประเภทหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มของเด็กออทิสติก และปัจจุบันนี้เราพบเด็กแอสเพอร์เกอร์มากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในโรงเรียนปกติเพราะเด็กแอสเพอร์เกอร์นั้นจัดอยู่ในกลุ่มเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูง (High-function Autism) เด็กเหล่านี้จึงดูเหมือนเด็กปกติที่ฉลาด แต่มีปัญหาพฤติกรรมหรือพฤติกรรมแปลกๆ อยู่บ้าง อย่างไรก็ตามถึงแม้เด็กแอสเพอร์เกอร์จะเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทหนึ่งแต่ก็อยู่ในกลุ่มเด็กที่มีความสามารถสูง ดังนั้นขอกกล่าวถึงรายละเอียดของลักษณะเด็กแอสเพอร์เกอร์ เพื่อให้พ่อแม่สามารถพัฒนาเด็กกลุ่มนี้ได้เต็มศักยภาพของเขา

การเคลื่อนไหว

เด็กแอสเพอร์เกอร์ส่วนใหญ่เคลื่อนไหวหรือใช้กล้ามเนื้อขนาดใหญ่ได้ไม่ดีนัก เด็กจึงมักคั่งงุ่มง่าม ชุ่มช้ำ อวัยวะส่วนต่างๆ ประสานสัมพันธ์ไม่ดีเท่าไร และมีปัญหาด้านการทรงตัว เด็กแอสเพอร์เกอร์ส่วนใหญ่จึงมีปัญหาเวลาเล่นเกม หรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหว ปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อชีวิตของเด็กแอสเพอร์เกอร์ในด้านการเขียน กีฬา ศิลปะ ทักษะทางสังคม และอื่นๆ

ระดับสติปัญญา

สำหรับเด็กแอสเพอร์เกอร์ส่วนใหญ่ นั้น เป็นเด็กที่มีระดับสติปัญญาตั้งแต่ระดับปานกลางถึงฉลาดมากก็ได้ เด็กเหล่านี้หลายคนมักไม่มีปัญหาทางการเรียน โดยเฉพาะวิชาที่ต้องอาศัยการจดจำ แต่ปัญหาที่พบบ่อยมักเป็นปัญหาทางสังคมและพฤติกรรมเสียมากกว่า

ภาษาและการสื่อสาร

เด็กแอสเพอร์เกอร์เริ่มพูดได้ในวัยที่ใกล้เคียงกับเด็กปกติ พ่อแม่จึงไม่เห็นความผิดปกติทางการพูดเด่นชัดนัก เมื่อโตขึ้นเด็กแอสเพอร์เกอร์จะมีลักษณะการพูดที่เหมือนผู้ใหญ่หรือเด็กที่โตกว่า พัฒนาด้านภาษาพูดจะสูงกว่าวัยเขา ดังนั้นเมื่อพิจารณาการพูดแล้ว ผู้ปกครองหรือครูมักคิดว่าเป็นเด็กฉลาด แต่อย่างไรก็ตามการพูดของเด็กเหล่านี้จะมีลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

1. น้ำเสียงและระดับเสียงของเด็กแอสเพอร์เกอร์จะราบเรียบมักไม่มีเสียงสูงต่ำเช่นคนทั่วไป แต่จะเป็นเสียงที่มีระดับเดียว (Monotone) ทั้งประโยค
2. เด็กแอสเพอร์เกอร์มักขาดความต่อเนื่องในเรื่องที่สนทนา ทำให้กลายเป็นคนที่พูดแต่เรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น โดยไม่สนใจว่าผู้ฟังว่าจะสนใจหรือไม่ แม้ว่าคู่สนทนาจะพยายามเปลี่ยนหัวข้อหรือประเด็นในการสนทนาไปแล้ว เด็กแอสเพอร์เกอร์ก็มักจะกลับมาพูดเรื่องเดิมที่ตนเองสนใจ

3. เด็กเหล่านี้ขาดทักษะในการผลิตเปลี่ยนการสนทนาระหว่างคู่สนทนาด้วยกัน ดังนั้น บุคคลแอสเพอร์เกอร์จะพูดประโยคยาวๆ และมักพูดอยู่ฝ่ายเดียวโดยไม่เป็นโอกาสให้ผู้สนทนาได้พูดบ้าง

4. เด็กแอสเพอร์เกอร์บางคนใช้ไวยากรณ์ในการพูดได้ดี แต่มักมีปัญหาด้านการใช้สรรพนาม โดยการใช้สรรพนามบุรุษที่ สองหรือที่สามแทนบุรุษที่หนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น เด็กอาจเรียกแทนตัวเองว่าเธอเพราะเคยได้ยิน ครูเรียกว่าเธอบ่อยๆ เช่น “เธอช่วยลบกระดานให้ครูหน่อยนะ” เป็นต้น

นอกจากนี้ เด็กแอสเพอร์เกอร์อาจมีปัญหาในเรื่องความคิดรวบยอด การสรุปในความสำคัญ การสังเคราะห์เนื้อหาจากเรื่องทีอ่านซึ่งเด็กอาจจะมีจุดอ่อนในด้านนี้

พฤติกรรมซ้ำๆ และความสนใจแปลกๆ

เด็กแอสเพอร์เกอร์มักสนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษและความสนใจจะจำกัดอยู่เรื่องนั้น โดยไม่สนใจเรื่องอื่นเลย ผู้ปกครองสามารถสังเกตได้จากบทสนทนาของเขา คือ เด็กจะพูดแต่เรื่องที่ตนเองสนใจ ลักษณะเหล่านี้อาจจะเห็นได้ไม่ชัดเจนในวัยเด็ก ยกตัวอย่างเช่น เด็กแอสเพอร์เกอร์หลายคนอาจจะสนใจไดโนเสาร์หรือตัวการ์ตูนบางอย่าง เช่น เบ็นเท็น มากๆ แต่เนื่องจากไดโนเสาร์หรือการ์ตูนต่างๆ เหล่านี้จะเป็นสิ่งที่เด็กส่วนใหญ่ให้ความสนใจอยู่แล้วทำให้สังเกตได้ไม่ชัด แต่เราจะสังเกตเด็กแอสเพอร์เกอร์ได้เด่นชัดขึ้นเมื่อโตขึ้น และมักพูดเรื่องที่เขาสนใจอยู่บ่อยๆ โดยไม่สนใจปฏิกิริยาของผู้ฟัง เช่น เด็กสนใจเรื่องงู ก็จะพูดแต่เรื่องงูบ่อยๆ โดยไม่สนใจว่าผู้สนทนาจะเห็นด้วยหรือไม่ เป็นต้น

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

เด็กแอสเพอร์เกอร์จะมีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคมอย่างเด่นชัด แต่ปัญหาไม่ใช่เพราะเขาไม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นแต่เกิดจากความไม่เข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม เนื่องจากกฎเหล่านี้เป็นเรื่องยุ่งยาก ซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามสถานการณ์ของสังคมตัวอย่าง เช่น การวิ่งเล่นในสนามเด็กเล่น ถือว่าเหมาะสม แต่เมื่ออยู่ในห้องเรียนการวิ่งเล่นนั้นไม่ควรทำเพราะถือว่าไม่เหมาะสมเสียแล้ว หรือการยกมือไหว้เป็นการทักทายหรือการลาที่จริง แต่เราใช้กับผู้ที่ยู่มากกว่าหรืออายุเท่ากัน ไม่จำเป็นต้องทำกับเด็กที่อายุน้อยกว่า เป็นต้น ไม่มีใครเขียนสิ่งเหล่านี้ไว้เป็นกฎชัดเจน ทักษะเหล่านี้เกิดจากการสังเกตและการเลียนแบบพฤติกรรมของคนอื่นๆ ในสังคม แต่เด็กแอสเพอร์เกอร์ไม่สามารถเรียนรู้ตามธรรมชาติได้เช่นเด็กทั่วไป นอกจากนี้ ทักษะสังคมยังเกี่ยวข้องกับการใช้ท่าทาง และการแปลความหมายของท่าทาง สีหน้า แววตา การเคลื่อนไหวอีกด้วย

ความบกพร่องด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและทักษะทางสังคมยังเกิดจากการขาดทักษะในการริเริ่ม เช่น ไม่สามารถเริ่มต้นชวนคนอื่นพูดด้วยนอกจากเป็นการพูดแบบลอยๆ เท่านั้น รวมถึงการสามารถคาดเดาความรู้สึกหรือเดาใจผู้อื่นได้ จากการสังเกตการกระทำ หรือเนื้อหาที่พูดถึง เมื่อมีการสนทนาด้วยตัวอย่างเช่น ขณะที่พูดออกไปผู้ฟังสนใจหรือพอใจเรื่องที่เขาพูดหรือไม่ปัญหาเหล่านี้อาจดูเหมือนเรื่องเล็กน้อยเมื่อเขายังเล็ก ผู้ปกครองหลายคนจึงมองข้ามไปเมื่อโตขึ้นก็จะดีเอง เมื่อเด็กเข้าสู่วัยเรียนเด็กมักพบปัญหาใน

การเล่น การเข้ากลุ่มและการทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียนมากขึ้น เพราะเด็กจะคิดเหมือนกับคนที่เอาแต่ใจตนเอง ไม่คำนึงถึงจิตใจผู้อื่น

โดยทั่วไป เด็กแอสเพอร์เกอร์คิดแบบตรงไปตรงมา คิดอย่างไรต้องเป็นอย่างนั้น ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงและไม่ยืดหยุ่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและขาดทักษะในการเข้าใจสีหน้าหรือท่าทีของคนอื่น เช่น เมื่อผู้ใหญ่แสดงสีหน้าไม่พอใจ เด็กอาจจะมองไม่ออกหรือไม่เข้าใจ พ่อแม่อาจสังเกตได้ว่า เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อหน้าผู้อื่น แล้วผู้ใหญ่แสดงสีหน้าหรือสายตาไม่พอใจ เป็นการเตือนแบบไม่ใช่คำพูด แต่เด็กกลับทำไม่รู้ไม่ชี้และแสดงพฤติกรรมนั้นต่อไปอีก นั่นเป็นเพราะเขาไม่เข้าใจสีหน้าหรือสายตาที่แสดงออกนั้นว่าผู้ใหญ่หมายความว่าอย่างไร

เด็กแอสเพอร์เกอร์หลายคนมักเป็นเด็กที่สนใจใฝ่เรียน โดยเฉพาะวิชาที่ตนเองสนใจอย่างมาก เด็กมักถูกเพื่อนล้อเลียนหรือถูกรังแกเพราะเด็กมักมีพฤติกรรมหรือความคิดที่แปลกๆ พฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากความไม่รู้จักยืดหยุ่นต่อบุคคลและสถานการณ์ต่างๆ เด็กแอสเพอร์เกอร์ส่วนใหญ่รู้ดีว่าเขาแตกต่างจากเด็กทั่วไปยิ่งฉลาดมาก ยิ่งไวต่อความรู้สึก ดังนั้นเมื่อถูกเพื่อนๆ ล้อเลียนมากๆ เด็กมักรู้สึกว่าคุณค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

เด็กทั่วไปมักเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคมได้ดีขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น แต่ปัญหาด้านทักษะทางสังคมกลับทำให้เด็กแอสเพอร์เกอร์เจอปัญหาขัดแย้งมากขึ้น เด็กจึงมักมีความกังวล ไม่สบายใจ เก็บกด และความเครียดเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ การที่เด็กไม่สามารถสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ ทำให้เด็กแอสเพอร์เกอร์หลายคนมีภาวะซึมเศร้า ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องได้รับการบำบัดทางยาด้วย

ลักษณะทางวิชาการ

เด็กแอสเพอร์เกอร์ส่วนใหญ่ได้เข้าเรียนในชั้นเรียนปกติ ซึ่งเป็นการเรียนร่วมหรือเรียนรวมกับเด็กทั่วไป การเรียนแบบนี้ถือว่าเหมาะสมและเป็นประโยชน์กับเด็กแอสเพอร์เกอร์มากกว่าการเรียนในชั้นเรียนพิเศษ เพราะเด็กเหล่านี้จะมีระดับสติปัญญาปกติถึงฉลาด มีความจำเป็นเลิศ และมีลักษณะประกอบอื่นที่ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาคือเมื่อเด็กเหล่านี้ใช้คำศัพท์ที่ยากๆ เป็นคำศัพท์ที่สูงกว่าวัยได้อย่างคล่องแคล่ว ครูจึงคิดว่าเขาเข้าใจสิ่งที่ครูพูดได้เป็นอย่างดี และคาดหวังในความสามารถของเด็กเหล่านี้มากกว่าความสามารถที่แท้จริงของเขา มีบ่อยครั้งที่เมื่อครูอธิบายอะไรด้วยประโยคยาวๆ หรือหลายๆ คำสั่งพร้อมๆ กัน เด็กจะทำเหมือนหูทวนลมเหมือนไม่ฟังหรือไม่ทำตามคำสั่ง ทำให้ดูเหมือนเป็นเด็กคือ ทั้งที่ความจริงแล้วเด็กอาจจะไม่เข้าใจก็เป็นได้

อันที่จริงเด็กแอสเพอร์เกอร์มักประสบปัญหาในการเรียนเสมอ เพราะครูผู้สอนมักไม่เข้าใจความต้องการพิเศษของเด็กเหล่านี้ เด็กแอสเพอร์เกอร์ไม่เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น คำอุปมาอุปไมย คำพังเพย สุภาษิต นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านทักษะสังคม ความสนใจซ้ำๆ ความไม่ยืดหยุ่น ทักษะในการแก้ปัญหาไม่ดี ไม่มีทักษะในการจัดระเบียบงาน ไม่สามารถแยกแยะสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงออกจากสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้อง และไม่สามารถนำความรู้หรือทักษะที่เรียนมาไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้ ซึ่งได้รับการ

สนับสนุนที่เหมาะสมเด็กเหล่านี้จะประสบความสำเร็จในชั้นเรียนได้ และมีจำนวนไม่น้อยที่เข้ารับการศึกษ
ต่อในระดับอุดมศึกษาได้.